

Jeg viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets (KMD) forespørsel om innspill til nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene og til innspillmøtet i Aulaen på Universitetet i Bergen 8. september 2020, hvor KMD ber om innspill og innsikt på følgende problemstillinger til arbeidet med en nasjonal handlingsplan for FNs bærekraftsmål som skal legges frem for Stortinget våren 2021:

1. Hvordan kan en nasjonal plan gjøre det enklere for dere å arbeide med bærekraftsmålene?
2. Hvilke utfordringer er de viktigste?
3. Hvilke dilemmaer møter din sektor, og hvordan skal vi tilnærme oss disse?
4. Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere i handlingsplanen?

Undertegnede er professor i geomikrobiologi, og leder av Senter for bærekraftig hav (Ocean Sustainability Bergen, <https://www.uib.no/hav>) som er en del av SDG satsingen til UiB og som har fått det ærefulle oppdraget via FN systemet og International Association of Universities (IAU HESD) å ta et globalt ansvar for SDG14; livet under vann. Mitt innspill kommer på vegne av Senter for bærekraftig hav og følgende synspunkt og svar på spørsmålene over ble lagt fram på innspillmøte i Bergen.

Vitenskap og kompetanse er viktig for å støtte et bredt spekter av de globale politiske målene som er inkludert i de 17 bærekraftsmålene (SDG-ene) som ble godkjent av FN i 2015. Mange forskere over hele verden er allerede involvert i implementeringen av disse globale målene, men i varierende grad. Et godt eksempel er vitenskapelig input via IPCC, men det er videre et stort behov for at mange flere forskere og organisasjoner engasjere seg. En relativt nylig undersøkelse blant nasjonale vitenskapsakademier (som representerer den beste vitenskapelige ekspertisen nasjonalt og internasjonalt), har indikert at det er relativt dårlig bevissthet og forståelse av SDG også innad i akademien.

1. Hvordan kan en nasjonal plan gjøre det enklere for dere å arbeide med bærekraftsmålene?

1. Ved å øke bevisstheten om SDG-ene hos det nasjonale vitenskapssamfunnet og dets ledere,
2. Ved å bidra til å bedre forståelsen av hvordan målene implementeres; og
3. Ved å oppmuntre forskere og akademien til å støtte opp om SDG-ene mer effektivt.

2. Hvilke utfordringer er de viktigste?

Vi ønsker at vitenskapen skal kunne bidra til å løse de største utfordringene vi står ovenfor både nasjonalt og globalt, slik som klimakrisen, tap av biodiversitet, forvaltningsplan for havområdene for å nevne noen. Derfor må vi jobbe for å bedre vitenskapelig innspill i beslutningsprosessen. Det er derfor viktig å ha gode mekanismer for å styrke både nasjonalt og globalt samarbeid innen vitenskapen for i neste runde stå bedre rustet til å implementere bærekraftsmålene. Vi ser det derfor som et viktig incitament for akademien og det brede vitenskapelige samfunnet å engasjere seg i SDG-ene.

Alle FNs medlemsstater er forpliktet til å levere og tilpasse nasjonale prioriteringer slik at SDG-ene blir integrert. Dette betyr at nasjonale forskningsagendaer og politiske prioriteringer, skal gjenspeile disse globale målene. Som en viktig del av de nasjonale kunnskapsleverandørene, har akademien en rolle å spille for å tilrettelegge for denne prosessen, og trekke på den unike rikdom av ekspertise vi har i nettopp vår organisasjon. Tverrfaglighet er også svært viktig her.

3. Hvilke dilemmaer møter din sektor, og hvordan skal vi tilnærme oss disse?

Forskningsdata og resultater kan noen ganger være motstridende og dermed utfordrende å forstå konsekvensene av. Forskningen skal være etterrettelig og etterprøvbare. Akademia kan tilby ekspertise for å belyse dette og koble forskningsdata med SDG-ene og sette disse i en sammenheng for å forklare deres betydning, årsaker og baner.

Videre kan vi bidra til å utvikle rammer for overvåking, evaluering og identifisere kunnskapshull, komplementariteter, synergier og kompromisser på tvers av SDG-er. Et annet viktig moment her er formidling og forklaring av komplekse eller store data; legge til rette for deling av kunnskap gjennom åpen vitenskap; bidra til å utvikle nasjonale veikart / handlingsplaner for vitenskap, teknologi og innovasjon (STI); fremme og praktisere tverrfaglig og samarbeidsarbeid; og gi uavhengige vurderinger av hva som fungerer og ikke, for å gi råd til beslutningstakere og ansvarlige myndigheter.

Nasjonale vitenskapsaktører er godt plassert til å være leverandører og /eller kanaler for uavhengig vitenskapelig rådgivning på nasjonalt, regionalt og globalt nivå. Videre er vi representanter for kapasitetsbygging og endring i nasjonale vitenskapssystemer for å støtte implementering av SDG.

Der de eksisterer, er «*Voluntary National Reviews*» et nyttig utgangspunkt. De gir et myndighetsperspektiv på hvor nasjonal implementering fungerer godt, og hvor det er hull i kunnskap, data og forståelse av spesifikke mål og / eller indikatorer. Akademia kan bruke VNR til å veilede sine egne arbeidsprogrammer eller for å utfordre regjeringens perspektiv konstruktivt: for eksempel å gjøre dem kjent med kunnskapen i et bestemt område eller bygge bro mellom systemiske / institusjonelle frakoblinger.

Selv om det er mange online dokumenter som refererer til slik kartlegging, er konkrete oversettelse til handling begrenset. Akademia kan bidra til å lette denne prosessen, ikke minst som nøytrale fagpersoner, men også som viktige deler av våres nasjonale vitenskapssystemer og i kraft av måten akademia er organisert på både regionalt og globalt.

4. Hvilke tiltak bør regjeringen vurdere i handlingsplanen?

Regjeringen bør benytte mulighetene gitt i SDG-ene for å utvikle kompetanse og tverrfaglig samarbeid for å nettopp kunne svare på noen av de nasjonale og regionale utfordringene som følger av de 17 bærekraftsmålene for konstruktiv utviklingssamarbeid med fokus på de mest relevante nasjonale utfordringene vi står overfor.

SDG-ene engasjerer nødvendigvis mange forskjellige departementer, disse departementene vil trenge kompetansen og verktøyene for styring og gjennomgang av integreringen av målene i den daglige virksomheten, og for utforming og implementering av policy dokumenter og programmer for å nå dem.

Der de eksisterer, bør nasjonale forskningsagenda og politiskagenda gjennomgå lignende justeringer. For eksempel i EU blir SDG-ene referanserammen for Horizon 2020, den største multinasjonale forskningsfinansieringskilden i verden, og for å utforme utviklingssamarbeid med partnerland gjennom det nye europeiske samarbeid på utvikling. På tilsvarende måte ser vi at NFR bør benytte mulighetene gitt i SDG-ene for å utvikle kompetanse og samarbeid for

å nettopp kunne svare på noen av de utfordringene som følger av de 17 bærekraftsmålene for konstruktivt utviklings samarbeid med fokus på de mest relevante nasjonale utfordringene vi står overfor. Et godt eksempel på dette er at Norge er avhengig av å kunne høste fra et rent og rikt hav. Forvaltningsplanene for havområdene viser at miljøtilstanden i Barentshavet og Norskehavet er god. Det er derfor viktig å ha gode mekanismer for å styrke både nasjonalt og globalt samarbeid innen vitenskapen for i neste runde stå bedre rustet til å implementere bærekraftsmålene.

Vennlig hilsen,
Dr. Lise Øvreås
Professor
Dept. of Biological Sciences
University of Bergen
Phone: +47 55582675 /Mobile: +47 99236392
Scientific Director [Ocean Sustainability Bergen](#)

